

INDIANER

Odugliga, hjälplösa och smutsiga, det är min uppfattning om Nordamerikas indianer. Naturligtvis finns det även i detta fall undantag, men de endast bekräfta regeln.

De nordamerikanska indianerna, Crees, Chipewyans, Yellow Knives, Slaves, Dog-Ribs eller Sioux äro tillsammans med eskimåerna urinvånarna i de nordvästra territorierna. Eskimåerna hålla sig till kusten. Indianerna bebo det inre landets skogiga regioner. Båda påstås härstamma från mongolfolken i östra Asien.

De nordamerikanska indianerna tala dialekter av ett särskilt språk, athabaskan. Men under tidernas lopp ha dessa dialekter blivit så olika att medlemmar av olika stammar endast med största svårighet kunna göra sig förstådda sinsemellan, när de träffas.

I själva verket finns det inte så många indianer. Vid en folkräkning, som företogs år 1929, angavs till exempel antalet indianer i nordvästra provinsen till omkring 4,130. Men varje siffra

är approximativt beräknad, då ett stort antal indianer fortfarande inte trätt i förbindelse med myndigheterna utan ständigt befinna sig på rörlig fot från plats till plats.

De indianer, som underkastat sig regeringens kontroll, leva i reservat, där man byggt missionsstationer, skolor och sjukhus för deras räkning. De ha fått jakt- och fiskerättigheter, försetts med husdjur och erhålla årligen en viss penningssumma av regeringens ombud. Jag har sett ett sådant ombud verkställa dessa utbetalningar. Han lämnar ut beloppet i småmynt — så och så mycket för hufvudern, så mycket för hustrun och ett visst belopp för vart barn. På så sätt ser det ut, som om beloppet vore mycket större än vad det verkligen är.

Dessa bofasta indianer ha en hövding, två eller tre rådsmedlemmar och en polis, vars tillvaro torde förflyta synnerligen lugnt och lyckligt, ty han har ingenting att säga till om och ingenting annat att göra än att gå omkring och se värdig ut. För övrigt vaka regeringsombuden över att allt går rätt till. Men de ha mycket litet att göra. Indianerna ha i allmänhet inte tillräcklig energi, sakna viljekraft för att kunna planera och utföra allvarligare förseelser. Visserligen stjäla de någon enstaka gång från varandra eller från de vita människens fällor, men de flesta lagöverträdelser måste skrivas på spritens konto. Även den minsta kvantitet alkohol kan förvandla en

indian till en dåre, och i berusat tillstånd utgör han den bästa nykterhetspredikan, man kan tänka sig.

Ett stort antal indianer bära skotska namn. Särskilt rikligt representerade äro namnen Macdonalds, Mackays och Mackenzies. Detta beror på att förr i världen anställde Hudson Bay-kompaniet företrädesvis skotska pojkar i sin tjänst. Kompaniet uppmuntrade också blandade äkten-skap, som numera äro strängt förbjudna. Barn, avlade i äktenskap mellan vit och färgad, gifte sig ofta med indianer, och deras barn gjorde likadant i sin tur. På så sätt dog det vita blodet slutligen ut och endast namnet blev kvar.

I gengäld för det faderliga intresse, som visas reservatindianerna av myndigheterna, tillåtas de inte att nomadisera utan måste förbli bofasta på samma plats. Detta bör inte vara svårt för dem, som sakna ambition, äro födda lata och utan någon annan önskan än att få föra den enklast möjliga existens. Inte heller ha de rösträtt, och det skadar varken dem eller några andra, ty jag anser, att i längden betyder det ingenting för den enskilde individen vilket parti, som sitter vid makten.

Nomadindianerna ha heller ingen anledning att rosa tillvaron. De ha ingen fast bostad, vandra omkring sommartid och slå upp sina tält och sätta ut sina fällor vintertid. Då de äro alltför lata för att kunna fullfölja någonting, misslyckas

de med så gott som allt, de företa sig. Liksom deras bröders i reservaten äro deras anspråk på livet synnerligen små: de behöva endast en sjö att fiska i, en säck mjöl att baka havrekakor av och vid tillfälle en älg för att få litet kött. Det är allt, de begär, om man undantar, att de ha ett glupskt begär efter tobak. Detta försöker man tillfredsställa redan i vaggan, och för att en indianbaby skall kunna känna sig riktigt lycklig bör han ständigt ha en cigarrett mellan läpparna i stället för den hos oss traditionella nappan. Männan användas ofta som vägvisare och bärare av guldsökarna. Kvinnorna tillverka skinnkläder och mockasiner, som de sälja till de vita i utbyte mot mjöl, tobak och te.

I ett avseende äro de emellertid betydligt överlägsna de vita: de äro mästare i att kunna hantera en kanot. De få lära sig paddla redan i småbarnsåldern, och indianen och hans hustru klara sig helskinnade genom forsar och nedför vattenfall, där en vit man med säkerhet skulle omkomma. Kanoterna tillverka de själva av björkbark. Det är en synnerligen bräcklig farkost med en utomordentligt lätt stomme, så att den utan ringaste ansträngning kan bäras från den ena segelbara farleden till den andra. Indianerna göra också sina slädar av björk och hundarnas seldon av älghud. Apropos hundar besökte jag en gång ett missionsmöte, uteslutande arrangerat för indianer, pälsjägare och guldsö-

kare. Predikanten talade över ämnet »Hundspannsförarnas svordomar» och frågade oss, om vi inte kunde köra våra spann utan att begagna oss av så många svordomar. Då reste sig den gamle, garvade guldsökaren John Dion upp och sade:

— Omöjligt! Gud har inte gett hundarna förmåga att förstå några andra ord.

Men även om det skulle vara svårt, för att inte säga omöjligt, för en hunddrivare i Nordlandet att behandla hundarna enligt engelska metoder, skulle ingen man med en droppe vitt blod i ådrorna utsätta djuren, vilda eller tama, för en sådan behandling som indianernas. Dessa borde aldrig tillåtas att ha hundar; över huvud taget äro de inte lämpliga att äga ett djur.

Fastän hundarna under vintern få arbeta hårt, ger indianen dem ingen mat. Det är inte svårt att skilja en indianhund från en vit mans. Den förstnämnde är bara skinn och ben. När våren kommer, släppas indianhundarna helt enkelt lösa och få ordna sin försörjning på egen hand. En guldsökare i Nordlandet, som är ute och letar efter mineral, stöter ofta på skeletten av dessa övergivna djur och får ofta höra tjuten från hundar, som lämnats kvar vid forsar och vattenfall att klara sig bäst de kunna. Om de överleva hungern, moskiterna och svartflugorna ta indianerna åter reda på dem på hösten, då de på nytt få tjänstgöra som dragare. Många av djuren

dö av utmattning, varefter de övriga i hundspannet omedelbart kasta sig över kadavren och äta upp dem.

Samma brist på humanitet ådagalägga indianerna i fråga om sina medbröder. Jag har sett gamla, sjuka eller ofärdiga indianer, som lämnats kvar på vägen att dö, emedan de blivit värdelösa för de övriga. Om de inte händelsevis påträffas av en ridande polis, en missionär eller en pälsjägare, äro de i allmänhet dömda att lida en långsam men kvalfull död. Att tänka sig att deras eget folk skulle hjälpa dem är fullkomligt uteslutet.

Indianen är otroligt smutsig i sitt dagliga liv. I wigwamens enda rum äta de, sova och uträtta sina naturbehov. Hundarna springa ut och in och göra som de behaga, med den påföljd, att en svinstia torde vara renare och hälsosammare än de flesta indianhem.

Från de vitas synpunkt är deras föda vidrig. Deras favoriträtt utgöres av råttkött, i de flesta fall serverat rått och ofta ruttet. Ett dött djur fullt med maskar sluka de med förtjusning. En engelsk hund skulle utan tvivel dra sig för att dela deras måltid.

Lössen trivas och frodas i tusental på deras kroppar. De vita, som komma i beröring med dem, råka i samma situation. Vid ett tillfälle kommo vi några stycken till en hållplats, nyligen besökt av några indianer. Nästa morgon fann

jag, att jag själv såväl som min sovsäck var full med löss. Jag misstänkte, att förhållandet var detsamma med de andra pojkarna, fastän de ingenting ville säga. Peter Dansken konstaterade slutligen rodnande faktum, och först då erkände vi alla, att vi voro besvärade av ohyra. Sovsäckarna placerade vi genast på myrstackar. Myrorna rensade dem effektivt, och vi vidtogo åtgärder för att göra likadant med oss själva.

Jag trodde, att indianerna voro världens smutsigaste människor, tills jag träffade eskimåerna. Emellertid måste jag säga till de sistnämndas fördel, att deras bristande kroppsliga hygien uppväges av hjärtats renhet.

Det är helt naturligt, att indianernas inre och yttre orenliga levnadssätt medför allvarliga rubbningar i det allmänna hälsotillståndet. Indianerna lida i hög grad av tuberkulos, dels emedan de aldrig byta om sina våta kläder, och dels emedan de röka för mycket. Deras råa kött- och fiskdiet har dessutom till följd, att de allvarligt besväras av binnikemask. Varje vit man, som sjunker ned till indianernas nivå, kommer så småningom i samma fördömelse, ja, över huvud taget — människor, som stanna alltför länge i Nordlandet, går det ofta på samma sätt för.

Charlie Stabbac, som omkom, när han passerade en isbelagd sjö med sitt hundspann, hörde till den typen, som sjönk ned till infödingarnas nivå.

Jag hade ofta färdats med Stabbac och kände honom som en ovanligt stark och seg guldsökare, en man, som aldrig förstått betydelsen av ordet vedermöda. Tillsammans med honom och Baptice Campbell gjorde jag en lång färd över Kissingssjön. På den tiden kunde jag inte äta rå mat, och det kväljde mig att se Stabbac ta upp en stor levande fisk ur sjön och äta upp den rå utan att ens bry sig om att fjälla eller rensa den. Jag såg också fisken slå med stjärten, medan Stabbac satt och åt på den.

Han var gift med en halvblodskvinna, Ernestine Chartrand, en av de vackraste flickor jag sett. Det är ingenting ovanligt att de flesta indianskor äro stora skönheter i sin ungdom. De äro slanka och graciösa med kolsvart hår och stora, klara ögon. De utöva en stark dragningskraft på de vita männen, som för deras skull flitigt besöka de i reservaten anordnade danstillställningarna. Visserligen kunna dessa unga, mörkhyade skönheter inte tala ett ord engelska, men vad gör det, när deras vackra leenden säga mera än ord och de dansa gudomligt. De indianska spelmännen spela fiol, det enda instrument en indian kan hantera någorlunda njutbart.

Äktenskap mellan en vit man och en färgad kvinna är ofta en tragisk historia, och det händer oftare än man skulle kunna tro, att den vite mannen sjunker ned till sin hustrus nivå, som många gånger kan vara sämre än ett djurs. Lösa för-

bindelser mellan vit och färgad äro däremot ytterst sällsynta.

Jag kommer ihåg, att Bob Hassett och jag en sommar kommo till en väns hydda vid Tin Can Narrows. Vår vän var gift med en fullblods-indianska, och medan vi sutto och rökte och drucko, satte hon sig ned på golvet, naken till midjan, för att studera en postorderkatalog från en firma i Winnipeg. Hon tjattrade för sig själv om att hon ville ha likadana kläder som de vita kvinnorna, och slutligen gav hon Hassett ett par skinn och bad honom, att han skulle byta till sig litet kläder åt henne för dem, nästa gång han for söder ut. Men hela tiden medan hon talade och bläddrade i katalogen grävde hon i barmen och armhålorna efter löss. Varje gång hon fick tag i ett av de avskyvärda krypen — och det fanns gott om dem, var lugn för det! — gjorde hon precis på samma sätt som aporna — stoppade det i munnen och åt upp det.

Vår vän tog ingen notis om henne, inte heller tycktes hennes beteende äckla honom ett dugg. Men när han ibland kom ned till The Pas, brukade han alltid ta in på Cambrian Hotel, vilket kostade honom fyra dollars natten, då däremot hans hustru fick bekväma sig att gå till reservatet och slå upp sitt tält där.

Det finns talrika exempel på dylika blandade äktenskap och åtminstone ett, där mannen är universitetsbildad i god ställning. Många i Nord-

landet födda personer, som nu äro vita, ha i själva verket haft indianer till förfäder, fastän de omsorgsfullt försöka dölja detta. Jag kan emellertid dra fram ett exempel, där hustrun höjt sig upp till den vite mannens nivå i stället för att dra ned honom till sin egen: Harriet Wyckstand.

Dock finns det alltid en omständighet gemensam för alla »färgade» äktenskap. Barnen av sådana förbindelser bli strängt taget aldrig några tillfredsställande samhällsmedlemmar i Nordlandet. De undvika all beröring med indianerna, som de förakta, men söka inte heller förbindelse med den vite mannen, till vilken de hysa ett djupt rotat groll. Denna rasstrid har till följd en ständig ansträngning från halvblodens och indianernas sida att vid vart tillfälle försöka bedra och föra den vite mannen bakom ljuset. Om denne inbillar sig, att en indian någonsin skall handla ärligt mot honom, är han en dåre — det händer nämligen inte ens i ett fall på tusen.

Ett exempel. En gång gav jag indianhövdingen Shellett, omnämnd i ett föregående sammanhang, en tio kilograms mjölsäck i ersättning för fjärdedelen av en älg, som han skjutit. Det var en bra affär ur bådass synpunkt. Han var i stort behov av mjölet, jag behövde kött, och fastän det är lätt nog att stoppa en älg i en säck, skulle det ha blivit för tungt för mig att släpa med mig ett helt djur. En fjärdedel var ungefär lagom. På

köpet lät jag honom låna mitt hundspann för att forsla djuret ur snårskogen, där han skjutit det.

Proviantfrågan har utomordentligt stor betydelse i Nordlandet. Döm därför om min förtret, när jag, sedan Shellett uträttat sitt ärende och gett sig i väg, fann, att han hade lämnat kvar den skjutna, nästan oätliga delen av älgen till mig. Detta kanske låter som en mycket obetydlig händelse, men betänk, att i Nordlandet kan just en sådan obetydlighet kosta den felande personen livet. Dock fäste jag uppriktigt sagt inte alltför stor vikt vid denna affär, fastän Shellett å sin sida utan tvivel var högst förtjust och smickrad över att han lyckats lura en vit man.

Men i synnerhet när det gäller guld äro indianerna riktiga storskojare. När till exempel Harvey och jag befunno oss uppe i Rottenstone Lake-distriktet kom ett sällskap indianer till oss med så kallade malmprover. De sågo verkligen ut som prover på guld, silver och platina, och eftersom distriktet var så gott som okänt, beslöto vi undersöka de platser, till vilka de lovade att ledsaga oss. Resultatet blev, att vi tillbringade bästa delen av sommaren med att jaga efter regnbågar och voro lika fattiga när vi slutade, som när vi började.

Men när allt kommer omkring, är det nog inte bara indianen, som spelar en ful roll. Den vite mannen å sin sida är inte heller riktigt renhårig.

I alla affärer till exempel finns det två priser på alla varor, den vite mannens pris och indianens. Var och en, som varit i Nordlandet, vet nog, vem som får mest valuta för pengarna i en vit mans affär — inte är det då indianen, så mycket kan man vara fast övertygad om. Om en vit pälsjägare kommer in och vill sälja sina djurskinn, är det pris, han får, betydligt högre än det en inföding, indian eller eskimå, får för samma skinn. Indianen saknar inte kännedom om detta förhållande, och nästa gång han ser en möjlighet att kunna lura den vite mannen, gör han det. På så sätt fortgår bedrägeriet i en evig kretsgång.

Missionärerna äro inte utan skuld i detta avseende. Indianerna komma till kyrkan med torkad fisk, torkat älgkött eller renhudar, som redan äro färdiggjorda för tillverkning av kläder och mockasiner. Dessa föremål mottagas som kollekt. Ibland sälja också indianerna sina pälsverk till missionärerna, som enligt de flesta guld-sökares åsikt äro ett slags affärsmän under religionens täckmantel. Jag vet till exempel en indian, som fick betala en bibel med två rävsinn. Även om man anser att Guds ord äro ovärderliga, tycker jag i alla fall, att detta är ett alltför dyrt pris för en bibel.

Många tvivla på att indianerna begripa, vad de få lära sig av missionärerna. Så vägrade till exempel en del att fiska med metspön på söndagarna under förevändning, att missionärerna

förbjudit dem det. Däremot använde de gladeligen nät samma dag.

Att de kristna indianerna vägra arbeta på söndagarna är för övrigt inget ovanligt. De föredra att i stället anordna gudstjänster i sina tält, sjunga hymner och bedja. I religionens kölvatten ha också de kristna begravningarna följt. Förr brukade de lägga liket på en hög ställning, där det fick ligga och ruttna. Nu, då det är omöjligt att begrava ett lik under åtta av årets tolv månader, förvara de det på ett eller annat sätt, tills jorden töat upp, så att de kunna gräva en grav. Joe Zuke, en ryss, gifte sig med Marrie Collins, en fullblodsindianska, som jag känt sedan hon var liten flicka. När hon dog, yxade han till en kista åt henne och grävde en grav. Jag såg hennes stelfrusna lik ligga hela vintern i en obebodd hydda. Själv gifte han om sig med en annan indian kvinna innan han ens begravt den första hustrun.

Indianerna resa ett kors av silverbjörk vid gravens huvudända, och en stam, som bor i reservat, har alltid sin egen lilla kyrkogård, som de äro mycket stolta över. Det är egendomligt, att de tyckas sätta större värde på den döda än den levande kroppen.

Bröllop ha också blivit vanliga. Förr brukade ett äktenskaps ingående bara betyda ett givande och tagande: fadern gav, mannen tog, och hustrun hade ingenting att säga till om. I själva ver-

ket går det nog fortfarande till på samma sätt, men numera ingås äktenskapet om möjligt i samband med en civil eller religiös ceremoni, följt av en fest vid närmaste handelsplats, be- vistad av hövdingen i full krigsmålning. Om in- dianerna vid ett sådant tillfälle kunna komma över sprit, blir tillställningen i deras ögon sär- skilt lyckad.

Indianernas mentalitet är inte lätt att förstå, men en och annan har dock lyckats komma un- derfund med den och därigenom vunnit deras förtroende. Till exempel fru Riddock, hustru till en pälshandlare, som har sitt lager utmed Hudson Bay-linjen. För hennes skull föredra infödingarna att handla med hennes man i stäl- let för med Hudson Bay-folket. Hon är utbildad sjuksköterska och är känd för att vara genom- gående god och vänlig mot de indianer, som kom- ma till henne med sina åkommor.

En annan indianvän är Horace Hallcrow. Han värvar röster för provins- och dominionvalen. Han känner indianernas mentalitet och talar cree lika bra som en inföding. Om jag skulle tävla om en plats i ett indianskt valdistrikt, skulle jag vilja ha honom vid min sida. Och då det inte finns en annan person, som kan säga det i mitt ställe, måste jag själv tala om, att jag är det tredje exemplet på en vit människa, som kommit på förtrolig fot med indianerna.

Mitt tillfälle kom, när jag bodde hos de sab-

batsfirande indianerna. Louis Head, som befann sig i mitt sällskap, och som tjänstgjorde som tolk, talade om för mig att en av indianerna, Alec Daylight, hade fått värk i kroppen och varken kunde arbeta, äta eller sova. Head hade berättat för indianerna, att den vite mannen hade medicin, och de skickade honom till mig för att fråga, om jag kunde hjälpa Alec. Jag hade ingen aning om vad det var för fel med honom men tog genast fram min »första-hjälps»-medicinlåda som innehöll jod, bandage, epsomsalt, olika slags piller, borsyra, linneskav, gasbindor, häftplåster, ricinolja med mera. Beväpnad med detta lager avlade jag ett besök hos Daylight och fann, att han var mycket sjuk.

Jag gav honom en stor dosis epsomsalt och bad Head säga till honom, att han skulle vara bra nästa morgon och måste komma till arbetet. Men då saltet inte botade honom, gav jag honom ricinolja och hoppades på det bästa.

Han blev emellertid sämre, och de andra indianerna började finna mig misstänkt och vägrade att arbeta tillsammans med mig. Men jag var tydligen inne på rätt väg, ty slutligen blev min patient återställd, och hela lägret trodde, att jag var en stor medicinman.

Head berättade senare, att alla indiankvinnorna plågat honom med att han skulle försöka komma över en del av den vite mannens medicin-förråd.

Mitt nästa fall var Dog-Skins hustru, som fått en gäddfena i handen, när hon skulle tömma fisknäten. Handen var inflammerad och full av var, meddelade Head. Jag gav mig alltså i väg till henne med medicinlådan på släden och kände mig som en läkare på sjukbesök.

Fallet tarvade ett operativt ingrepp, varför jag steriliserade min pennkniv i kokande vatten, och fastän jag inte kunde låta bli att känna ett visst illamående under den ovana behandlingen, lyckades jag karva rent såret, som jag penslade med jod.

Från den stunden gick det knappast en dag, som inte en indian kom till vår hydda och bad om medicinsk behandling, ty nyheter spridas otroligt snabbt i Nordlandet genom »mockasintelegram», det vill säga till fots, och man kan inte påstå, att en händelse förlorar färgen under vägen.

Men jag frestade aldrig lyckan alltför hårt. Jag höll mig troget till saltet och ricinoljan, och mången berömd och flitigt anlita legitimerad läkare har nog lyckats sämre med sina patienter än vad jag gjorde.

För att bevisa hur högt de uppskattade mig, beslöto indianerna att föreviga mitt namn. De valde ut en hög gran vid bärarplatsen vid den stora kanotrouten från Kippahagan Lake till Duck Lake. Trädet står på en hög, bergig ås och är synligt miltals omkring. En ung man klätt-

rade uppför trädet, och medan hela församlingen stod nedanför och såg på, högg han bort barken från stammen och ristade in mitt namn där. Det står nu där och kommer att göra det i många år sedan jag för alltid lämnat denna upp- och nedvända gamla värld.